

ДИСКУРСИВНІ АСПЕКТИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

Політичні відносини – це поняття, яке охоплює широкий спектр динамічних взаємодій між політичними суб'єктами та політичними акторами, і характеризує зміст та основні параметри політичної системи. Політичні відносини є центральним концептом політико-естетичного підходу до аналізу політичних процесів та феноменів. В рамках такого підходу розглядається можливість дослідження політичних явищ та процесів крізь призму естетичних категорій, зокрема гармонії/дисгармонії. Отже, політичні відносини можуть бути розглянуті як гармонійні та дисгармонійні.

Тут слід окремо зазначити, що синонімом естетичної категорії «гармонії» може бути концепція «політичної згоди», прийнятої в конфліктологічній парадигмі; концепція «динамічної стабільності», що застосовується до політичної системи синергетикою та власне системним підходом; концепція «балансу сил» та «балансу інтересів», яка є досить вживаною в теорії міжнародних відносин, а також у теорії державної політики. Тож, термін «гармонія» щодо політичних відносин означає такий їх стан, за якого наявною є політична згода та/або злагода між політичними акторами, що характеризується балансом сил та інтересів, а останні ефективно реалізуються в рамках динамічної стабільної політичної системи.

Протилежним терміном щодо «гармонії», за логікою, має бути «дисгармонія», тобто такий стан політичних відносин, за якого політичні актори перебувають в стані конфліктної або кризової взаємодії, яка здійснюється хаотично та неефективно, чинячи тим самим дестабілізаційний вплив на політичну систему. В стані дисгармонії політичних відносин інтереси політичних акторів не можуть бути збалансованими, оскільки один або декілька з них мають значну перевагу у політичних ресурсах (силі).

Політичні відносини в сучасному світі, на думку дослідників політичних комунікацій, протікають головним чином в просторі

політичного дискурсу, де і розгортаються політичні конфлікти, кризи, інформаційні війни і т.д. Оскільки комунікація є основним способом зв'язку політичного актора із зовнішнім світом, саме комунікативними засобами, тобто через виступи, промови, дебати, дискусії, та навіть політичні ток-шоу реалізується політична дія і, власне, політичні відносини. І саме політична комунікація містить необхідні інструменти для гармонізації та дисгармонізації політичних відносин, тобто механізми врегулювання/ підбурення політичних протиріч, збалансування/ розбалансування політичних інтересів, політичних сил в політичній системі. Наприклад, політичний конфлікт у парламенті за участю народних обранців, який транслюється на всю країну, може призвести до ескалації цього конфлікту, переведення його з політичної в соціальну, виробничу, релігійну або етнічну площину. Невирішений же політичний конфлікт призводить до політичної кризи, де політичні відносини та зв'язки взагалі розриваються, політичні інститути та навіть сама політична система перестають ефективно функціонувати.

В термінах політичного дискурсу гармонійні відносини між політичними акторами можна визначити, таким чином, як узгоджені, врегульовані, консенсусні, тоді як протилежністю ним є конфліктні, кризові відносини, відносини, що містять суттєві протиріччя, які і провокують конфлікти як зіткнення політичних інтересів. Для узгодження політичних інтересів використовуються засоби політичного спілкування, які мають форму політичної дискусії, діалогу, переговорів. Отже, успішне врегулювання політичних інтересів та їх гармонізація можливі дискурсивними засобами в рамках політичного спілкування.

Найбільш відомими та ефективними інструментами політичного спілкування можна назвати професійні політичні переговори та політичну медіацію. Врегулювання політичних конфліктів та криз за допомогою переговорів та медіації в сучасному світі є чи не найбільш витребуваними способами політичних відносин, що приносять видимі результати. Так звана «справедлива» модель переговорів передбачає умови добровільності та самовизначення політичних акторів, які мають максимальну автономію у прийнятті рішень. «Тому модель прямих переговорів представляє собою бажаний всіма сторонами і, як правило, найбільш розумний інструмент політичного вирішення конфлікту» [1, с. 121].

Виходячи з класичних інтерпретацій медіології, можна говорити про медіацію як мистецтво посередництва у процесі врегулювання політичного конфлікту або кризи. Режі Дебре, досліджуючи способи

передачі інформації та знань в рамках медіології, зазначає: «Медіолог – друг художників та противник естетиків» [2, с. 108]. «Нічого дивного в тому, що поети та представники пластичних мистецтв – в режимі інтуїції – були та залишаються піонерами медіологічної чуттєвості (яка руйнує ієрархії та здійснює поздовжній розріз крізь поля)...» [2, с.109]. Медіолог має справу із відстороненою передачею інформації, знань та смислів. Жиль Дельоз також вказує на зв'язок політики та мистецтва в процесі передачі соціально значущої інформації [3]. Про це є свідчить робота класика дипломатичних переговорів А.Пеке «Роздуми над мистецтвом переговорів» [4].

Мистецтво медіації – це не лише мистецтво дипломатії або міжнародних переговорів [5], це процес організації такої дискурсивної практики між сторонами політичного конфлікту, коли політичні протиріччя ефективно вирішуються, рішення конфлікту не нав'язується однією зі сторін або третьою стороною, а знаходиться сторонами у добровільному порядку з урахуванням їх специфіки. Звичайно, це ефективна медіація є можливою за умови розуміння та популяризації такого методу організації політичного спілкування.

Для сучасної України особливо гостро стоїть проблема балансу політичних інтересів та сил, а також налагодження політичного діалогу, який передбачає взаємні гарантії реалізації політичних інтересів всіх задіяних у політичних конфліктах сторін. Гармонізація політичних відносин не в останню чергу може бути досягнута при застосуванні новітніх методів врегулювання політичних конфліктів та організації політичного спілкування. Фактично, діалогізація, переговори та медіація в політичному спілкуванні при їх професійній організації та введенні в широку практику на всіх рівнях влади та громадянського суспільства здатні дати плоди у вигляді консенсусу, узгодженості та довго строкowości політичних відносин, а одночасно конструктивному вирішенні політичних конфліктів та протиріч. Ефективна медіація має результатом довгострокові домовленості, які сторони конфлікту поважають та готові виконувати, відчуючи, що їх інтереси та суверенність враховані та поважаються незалежно від політичних вподобань.

Література

1. Бесемер Х. Медиация. Посредничество в конфликтах. / Пер.с нем. Н.В.Маловой – «Духовное познание», Калуга. – 2004. – 176 с.

2. Дебре Р. Введение в медиологию / Пер.с франц. Б.М.Скуратова. – М.: Праксис, 2010. – 368 с.
3. Делёз Ж. Переговоры. / Пер.с фр. В.Ю.Быстрова. – СПб: «Наука», 2004. – 232 с.
4. Пеке А. Рассуждение об искусстве переговоров / Пер. с франц. Л.А. Сифуровой. – М.: Научная книга, 2004. – 190 с.
5. Лукашук И.И. Дипломатические переговоры и принимаемые на них акты. – М.: NOTA BENE, 2004. – 144 с.

Попов Є.О.

*Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського*

ВЗАЄМОДІЯ ЦЕНТРІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ З ПОЛІТИЧНИМИ АКТОРАМИ У КРАЇНАХ ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

У 1980-х роках країни Латинської Америки стали на шлях політичного та соціально-економічного переходу. Громадянське суспільство, яке почало зароджуватися, стало більш незалежним від військових та авторитарних урядів та приступило до мобілізації ресурсів для просування демократії та залучення нових учасників до політичного процесу. Багато інститутів та груп впливу завдяки розвитку демократії відкрили для себе широкий спектр можливостей із доступу та отримання влади. У цей час почала налагоджуватися інтенсивна взаємодія між суб'єктами нового політичного процесу, що сприяло розвитку можливостей додаткового впливу на громадське прийняття рішень [1 с. 198].

Наприклад, у Чилі падіння диктатури сприяло становленню взаємодії неурядових організацій, університетів та політичних партій. Розпочався процес реконструкції соціального капіталу, який був зруйнований під час диктатури, поціленої на падіння суспільної взаємодії [2].

Спостерігалось зростання суспільно-соціальних, економічних, екологічних та інших проблем, котрі супроводжувалися науково-технічною революцією та зростанням рівня освіти населення. Ці фактори створили умови, за яких виник попит на більш аргументований та технічно різноманітний аналіз фактів та емпіричних даних. Такі проблеми